

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРИЇ

Українознавство

**Номер 1 (42)
2012**

КИЇВ – 2012

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 1 (42)
2012

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – **Науково-
дослідний інститут
українознавства**

The founder is the
**Science and Research
Institute
of Ukrainoznavstvo**

Видає **Національний
науково-дослідний
інститут українознавства
та всесвітньої історії
(раз на три місяці)**

Published once in three
months by the **National
Research Institute
of Ukrainoznavstvo
and World History**

**Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО**
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

Petro KONONENKO
editor in chief
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

**Перший заступник
головного редактора
Тарас КОНОНЕНКО**
доцент, кандидат
філософських наук,
завідувач відділу
філософських
та етнопсихологічних
проблем українознавства

Taras KONONENKO
first deputy of the
editor in chief
head of philosophical
and ethno-
psychological problems
of Ukrainoznavstvo
department,
candydat nauk, docent

Заступник головного редактора Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

**Бугров В.А., Лукашенко В.В., Наливайко С.І.,
Коротя-Ковальська В.П., Лебединська Т.М.,
Мельник Л.М., Ренке Т. Л., Токар Л.К.,
Фігурний Ю.С., Чолану Л.В., Шкрібляк П.В.**

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 18764-7564ПР від 09.11.2011 р. про державну ре-
єстрацію друкованого засобу масової інформації, ви-
даного Державним комітетом інформаційної політи-
ки, телебачення та радіомовлення України

Рекомендовано **вченою радою** Національного
науково-дослідного інституту українознавства та
всесвітньої історії Міністерства освіти і науки, молоді
та спорту України (протокол № 3 від 20.03. 2012 р.)

Національний науково-дослідний
інститут українознавства та всесвітньої історії
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 238-05-43
www.nrius.org.ua
e-mail: **journal@nrius.org.ua**

Електронне наукове фахове видання «Українознавство»
відповідно до рішення вченої ради (протокол № 3
від 31.10.05) щодо поширення журналу в мережі Інтернет
розповсюджується за адресою:

http://www.ualogos.kiev.ua

© Національний науково-дослідний інститут українознавства
та всесвітньої історії
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, 2012

КОНОНЕНКО П.П. – голова колегії
доктор філологічних наук, професор, академік

Багров М.В., доктор географічних наук, академік,
член-кореспондент НАН України
Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України
Баканідзе О.А., доктор філологічних наук, професор,
академік
Борисенко В.К., доктор історичних наук, професор
Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Гомотюк О.Є., доктор історичних наук
Денисенко А.В., кандидат історичних наук
Дробноход М.І., доктор геолого-мінералогічних наук,
професор
Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, професор
Згуровський М.З., доктор технічних наук, професор,
академік НАНУ, академік Академії педнаук України
Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор
Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор
Конonenko Т.П., кандидат філософських наук
Коцур В.П., доктор педагогічних наук
Крисаченко В.С., доктор філософських наук,
професор
Мацюк Г. П., доктор філологічних наук, професор
Михайленко М. І., доктор філософських наук, член-
кореспондент НАНУ
Мокренко А.Ю., професор Національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського
Надольний І.Ф., доктор філософських наук, професор
Недюха М.П., доктор філософських наук, професор
Ничкало Н.Г., академік АПН України
Обушний М.І., доктор політичних наук, професор,
академік АНВШУ
Понмаренко А.Ю., кандидат філологічних наук
Попович М.В., доктор філософських наук, професор,
академік НАНУ
Сазоненко Г. С., кандидат педагогічних наук
Степаненко М.І., доктор філологічних наук, професор
Степико М.Т., доктор філософських наук, професор
Стріха М.В., доктор фізико-математичних наук
Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік
Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Чередниченко О.І., доктор філологічних наук,
професор
Ятченко В.Ф., доктор філософських наук

**Редакція залишає за собою право на мовно-
стилістичне редагування рукописів і передруків
відповідно до норм чинного Правопису, яке не
змінює позиції автора. Наукові статті в галузі іс-
торичних наук зараховуються як фахові згідно з
постановою Президії ВАК від 06. 10. 2010 року
№1-05/6, наукові статті в галузі філософських
наук зараховуються як фахові згідно з постано-
вою Президії ВАК від 08. 07. 2009 року №1-05/3,
наукові статті в галузі філологічних наук (мово-
знавство) зараховуються як фахові згідно з по-
становою Президії ВАК від 01. 07. 2010 року
№1-05/5**

**Автор несе відповідальність
за фактичний виклад матеріалу**

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Кононенко П. Україна у нас одна!.....6

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Святкування 50-ліття архієрейської хіротонії та 45-ліття служіння на Київській кафедрі Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета.....24
Кононенко П. «Народжуйте себе, допоки світу...»...30
Розмова Петра Кононенка з Іваном Драчем.....34

Розділ II ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кононенко Т. Мовно-язикова симфонія України (наукова гіпотеза).....38

Розділ III ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Калакура Я. Наукова проблема і тема в українознавстві.....44
Токар Л. Чому українознавство необхідно розвивати як цілісну науку?.....50
Ямпольський П. Стандарти рівня життя міського населення УСРР доби непу: історико-статистичний аналіз.....55
Толочко Д. Етноісторичні реконструкції походження українського народу: теоретико-методологічні основи.....61
Лазарева В. Державницько-правові ідеї в творчості П. Куліша як складова українознавства.....65
Науковий інструментарій українознавця.....70
Короб А. Українська періодика Наддніпрянщини 1905–1906 років як джерельна база українознавства.....77
Павлюк О. Генеральні підскарбії та генеральна скарбова канцелярія в контексті дослідження історії України XVIII сторіччя: постановка проблеми.....84
Сцібан О. Українознавчі аспекти екофільного природокористування.....88
Камінська О. Історія Курсько-Харково-Азовської залізниці (друга половина XIX століття).....93
Крисаченко В. Історичні типи держав на теренах Давньої України.....95
Ілляхова М. Темпоральна структура ідентичності... 101
Чирков О. Музей української революції – необхідна ланка історичної освіти і національного виховання.. 105

Розділ IV МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Пономаренко А. Репрезентація історичного контенту в підручниках з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів: підходи до аналізу..... 108

Наливайко Ст. Етноніми-синоніми *слов'яни-венеди-ставани* і санскрит.....110

Розділ V УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

Ковальська В. Український народний танець як невід'ємна частина світової хореографії в українознавстві.....120
Походяца О. Українське козацтво у творах європейських художників XVII–XIX століть..... 126
Кухар В. Теоретико-методологічні аспекти вивчення поняття «субкультура» і його складової «молодіжна субкультура» в українознавчому вимірі..... 132
Тевікова О. Стиляжництво та андеграунд як явища хрущовської «відлиги» (1953–1964 рр.)..... 136
Андрійчук М. Український фольклор про єврейство.....139
Борисенко В. Традиції української національної кухні.....147

Розділ VI УКРАЇНА - ЕТНОС

Фігурний Ю. Козацьке повстання восени 1625 року під проводом Марка Жмайла як важливий чинник українського етнодержавонацієтворення в українознавчому вимірі..... 152
Ласкаревська Т. Своєрідність концепційного підходу Віктора Петрова до питання походження українського народу..... 157
Троцан Д. Архетипний образ дороги у міфологічних уявленнях українців (кінець XIX – початок XX століття).....160
Наливайко С. Походження українського народу в світлі даних Y-ДНК-генеалогії.....166

Розділ VII ОСВІТА

Кухаренко В. Підготовка вчителя до дистанційного навчального процесу..... 172
Іщук В., Рибалка К. Формування національної свідомості учнів через експедиційне українознавство (на прикладі загальноосвітньої школи I–III ступенів №21 м. Білої Церкви Київської області).....175
Кравченко Ю. Українознавство у системі роботи вчителя природничо-математичних дисциплін.... 179
Петрук В. Динаміка розвитку дистанційної освіти в межах її соціально-філософського значення..... 182
Шинкарик Ю. Українознавчі домінанти сучасної стратегії видання українських казок.....186
Жовтий С. Становлення системи освіти в Росії: український внесок (друга половина XVII–XVIII століття).. 189

Розділ VIII УКРАЇНА І СВІТ

Гримич М. Хроніка української діаспори: інформаційний бюлетень «Українці за кордоном»..... 196
Гримич М. Сучасна україністика в Оренбурзькому краї.....199

Розділ ІХ
УКРАЇНСЬКА
СУСПІЛЬНО - ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Деревінський В. В. Чорновіл – шеф-редактор газет «Час-Тіме» та «Час».....206
Степаненко М. «Поле неокрає» описових назв у щоденниковому дискурсі Олеса Гончара.....210
Міжнародний конкурс з українознавства.....216

Розділ Х
ЕКСПЕДИЦІЙНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО

Проців О., Зеленчук Я. Видатний український природознавець Максиміліан Новицький.....218

Зеленчук І., Зеленчук Я. Краса і біль Чорного Черемошу.....222

Розділ ХІ
РЕЦЕНЗІЇ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Базилевський В. Микола Зеров (1890–1937). Метеоричний слід.....230
Олійник Б. Вірші.....234
Чирков О. «Історичний атлас України» – якісно новий рівень українознавчої історичної картографії.....236
До духовних скарбів України (із досвіду роботи Київського міського будинку вчителя).....238
Єрмоленко С. Золота нитка пісенної традиції.....244

Журнал «Українознавство»: покажчик змісту номерів 1–4 за 2011 р.....246

*Повідомляємо вас,
що виданню «Українознавство»
присвоєно передплатний індекс 91509*

*Журнал включено до
«Каталогу видань України»
на 2012 рік*

Викладання українознавства (варіативна складова навчального плану) у 2011–2012 навчальному році у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюватиметься за програмами:

«Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українознавство. 1–4 класи» (автори: Кононенко П.П., Присяжна Т. М.), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3518 від 30.07.08;

«Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українознавство. 5–12 класи» (автори: Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В.), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3517 від 30.07.08.

Розроблено **Програму виховання дітей дошкільного віку «Українотворець» (автори: Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В.),** яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист № 1/II-3516 від 30.07.08. для впровадження в дошкільні навчальні заклади.

Програми можна замовити в Українському агентстві інформації та друку «Рада» (03148, м. Київ-48, вул. Сосніних, 3; тел./факс (044) 273-67-94). З приводу замовлення звертатися за тел./факс (044) 273-67-94.

Кошти переказувати на розрахунковий рахунок 2600212898001 в АБ «Київська Русь» МФО 319092, код ЄДРПОУ 30784009.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 1 (42)
2012

науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір – відділ наукових комунікацій
Наукова редакція – *Науменко Л.Г.*
Літературна редакція – *Слободян Л.О., Черногорець Н.В.*
Коректура – *Ткаченко Л.І.*
Комп'ютерна верстка – *Слободян Л.О.*
Фото – *Сіренко Ю.П.*

Підписано до друку 21.03.2012 . Формат 60x84/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура *pragmatika*.
Ум. друк. арк. 30,19 Обл.-вид. арк. 30,03
Тираж 300 прим. Зам. №2/11

Українське агентство інформації та друку «Рада»
03148, м. Київ-48, вул. Сосніних, 3
тел. 273-67-94

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 210 від 06.10.2000 р.

Віддруковано в Українському агентстві інформації та друку «Рада»